

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 77/2017-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. februára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 3, čl. 6, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Ntok 2/2015 zo 4. mája 2016, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 29/2016 z 9. novembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. januára 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 3, čl. 6, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn.

2 Ntok 2/2015 zo 4. mája 2016, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tost 29/2016 z 9. novembra 2016. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 2. januára 2017.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 T 62/1992 z 2. februára 1993 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 37/1993 zo 4. marca 1994 uznaný vinným z pokusu vraždy ako obzvlášť závažný recidivista, a to podľa § 219 ods. 1 a 2 a § 41 ods. 1 Trestného zákona. Bol tiež uznaný vinným aj z trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 ods. 2 písm. b) Trestného zákona, trestného činu útoku na verejného činiteľa, lúpeže, vydierania, brania rukojemníka a nedovoleného ozbrojovania. Bol mu za to uložený úhrnný trest odňatia slobody na doživotie.

Sťažovateľ požiadal krajský súd o povolenie obnovy konania. Uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Ntok 2/2015 zo 4. mája 2016 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 29/2016 z 9. novembra 2016 bola jeho žiadosť o povolenie obnovy konania právoplatne zamietnutá.

Podľa názoru sťažovateľa všeobecné súdy porušili jeho označené práva podľa ústavy a dohovoru.

Porušenie čl. 6 dohovoru vidí sťažovateľ v tom, že nemal právo na nestranný a spravodlivý súd, ale ani právo na obhajobu. Krajský súd totiž odmietol predvolať takých svedkov, ktorí nikdy predtým v konaní nefigurovali, ale aj svedkov, ktorí nikdy pred súdom v postavení svedkov nevypovedali.

Svedkovia, ktorí v konaní nikdy nefigurovali a ktorých navrhoval vypočuť, boli [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Títo mohli vypovedať priamo k vražde [REDAKOVANÉ], ku ktorej sa [REDAKOVANÉ] priznal. [REDAKOVANÉ] počul rozhovor sťažovateľa s [REDAKOVANÉ].

V postavení svedkov na súde nikdy nevystupovali [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ale ani [REDAKOVANÉ]. Ide teda o nových svedkov, ktorí môžu potvrdiť nevinu sťažovateľa v prípade vraždy [REDAKOVANÉ]. Tým by došlo k zmene uloženého trestu.

Ďalej podľa sťažovateľa došlo zo strany krajského súdu k zničeniu dôkazov, ktoré mohli preukázať jeho nevinu v prípade vraždy [REDAKOVANÉ]. Tým bolo zmarené jeho právo na obnovu konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku.

Podľa sťažovateľa neumožnením vykonania skúšky DNA taktiež došlo k porušeniu čl. 6 dohovoru. Táto skúška by totiž dokázala nevinu sťažovateľa nielen v prípade vraždy [REDAKOVANÉ], ale aj v prípade vraždy [REDAKOVANÉ].

Sťažovateľ ďalej poukazuje na to, že nebola vykonaná rekonštrukcia, ktorá by tiež dokázala nevinu sťažovateľa vo veci vraždy [REDAKOVANÉ].

Vypočutím znalcov z oboru lekárstva by bolo možné taktiež vylúčiť, že sťažovateľ je vrahom. Intenzita úderov, sklon, výška a použitý druh bodnej zbrane by sťažovateľa tiež vylúčili ako vraha. Napriek tomu aj tento dôkaz odmietli všeobecné súdy vykonať.

Obdobne výpoveď na polygrafe by dokázala nevinu sťažovateľa vo veci vraždy. Pritom v zmysle ustanovenia § 119 ods. 2 Trestného poriadku ako dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci. Polygraf by v takej závažnej veci objasnil skutočný stav a sťažovateľa by očistil vo veci vraždy.

Podľa názoru sťažovateľa za porušenie čl. 3 dohovoru treba považovať skutočnosť, že všeobecné súdy robia všetko preto, aby sťažovateľ ostal vrahom, hoci nikoho nezavraždil, ale aj tým, že musí trpieť vo väzení za vraždy, ktoré nespáchal.

Znemožnením dosiahnuť nápravu cestou obnovy konania došlo podľa sťažovateľa aj k porušeniu práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru a porušený bol aj čl. 14 dohovoru, a to tým, že po 27 rokoch vo väzení je sťažovateľ insolventný a nemôže si preto dať vypracovať znalecké posudky z odboru zdravotníctva, ktoré by dokázali jeho nevinu. Všeobecné súdy odmietajú znalcov z odboru zdravotníctva predvolať.

Sťažovateľ namieta, že si nemôže dať urobiť ani skúšku DNA, keďže krajský súd zničil priame dôkazy. Vztahuje sa to aj na polygrafické vyšetrenia. Sťažovateľ sa pýta, či

v Slovenskej republike iba solventní majú garantované práva a len oni môžu dokazovať svoju nevinu.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Podľa čl. 127 ods. 2 žiadam ústavný súd, aby rozhodol právoplatným rozhodnutím, že boli porušené moje ústavné práva, ako aj ľudské práva a základné slobody, Krajským súdom v BA a Najvyšším súdom SR. A to: čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj čl. 6, čl. 3, čl. 13 a článok 14. Európskeho dohovoru pre ľudské práva a základné slobody. Ústavný súd svojím právoplatným rozhodnutím zruší rozhodnutie Krajského súdu v BA sp. zn. 2 Ntok 2/2015 z dňa 04. mája 2016 a rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 3 Tost 29/2016 z dňa 9. novembra 2016. Vec vráti na ďalšie konanie Krajskému súdu v BA či Najvyššiemu súdu SR a zakáže porušovať základné práva a slobody, ako aj ľudské práva a slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.“

Sťažovateľ napokon žiada ústavný súd, aby mu ustanovil advokáta ako právneho zástupcu v konaní.

II.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 29/2016 z 9. novembra 2016 vyplýva, že ním bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 Ntok 2/2015 zo 4. mája 2016.

Podľa názoru najvyššieho súdu v súvislosti s dôkazmi, ktoré sťažovateľ v návrhu na povolenie obnovy konania žiadal vykonať, treba uviesť, že skutočnosťou skôr neznámou sa rozumie objektívne existujúci jav, ktorý môže mať vplyv na zistenie skutkového stavu. Novým dôkazom je dôkaz, ktorý nebol zahrnutý do pôvodného konania, teda nebol v konaní vôbec uplatnený alebo vykonaný, prípadne ak bol dôkaz síce v pôvodnom konaní vykonaný, avšak po právoplatnosti rozhodnutia nadobudol nový obsah.

Sťažovateľom uvádzané skutočnosti, ktoré prezentuje ako nové, sú dosiaľ neznáme takými skutočnosťami nie sú. Osoby, ktoré sťažovateľ navrhol opakovane vypočuť, boli v pôvodnom konaní vypočuté a ich výpovede boli hodnotené v kontexte

s ostatnými vykonanými dôkazmi. Pritom platí, že v konaní o povolenie obnovy nie je možné preskúmať vecnú správnosť pôvodného právoplatného rozhodnutia opakovaným výsluchom spoluobvinených alebo svedkov, ktorí v pôvodnom konaní k rozhodným skutočnostiam už vypovedali.

Navrhovaný výsluch sťažovateľa na detektore lži nemožno považovať za okolnosť odôvodňujúcu povolenie obnovy konania, pretože (ako to konštatuje aj samotná obhajoba) výsledky získané na detektore lži nie je možné použiť v trestnom konaní ako dôkaz.

Pokiaľ sa sťažovateľ domáha testov DNA na noži, ktorým bol poškodený [REDAKČIA] usmrtený, ako aj na jeho šatách, sám vo svojej sťažnosti konštatuje, že tieto predmety už boli zničené.

Ani navrhovaná rekonštrukcia po uplynutí približne 25 rokov od spáchania skutku nie je spôsobilá v kontexte s ostatnými dôkazmi zmeniť rozhodnutie o vine odsúdeného sťažovateľa.

Konštatovanie sťažovateľa, že krajský súd v konaní o povolenie obnovy zamlčal list [REDAKČIA], nie je pravdivé, pretože písomné podania menovaného sú zadokumentované v spise. Pritom je správny záver krajského súdu, podľa ktorého ani vykonanie dôkazu výsluchom [REDAKČIA] by nemohlo viesť k inému procesnému výsledku.

Sťažovateľ v opravnom prostriedku neuviedol žiadne nové skutočnosti súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo treste.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 Ntok 2/2015 zo 4. mája 2016, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 Ntok 2/2015 zo 4. mája 2016 bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal najvyšší súd v rámci opravného konania. Tým je zároveň v tejto časti vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež dodať, že sťažovateľ právo podať riadny opravný prostriedok aj využil.

Odlišná je situácia týkajúca sa zvyšnej časti sťažnosti smerujúcej proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 29/2016 z 9. novembra 2016. Túto časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia

označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľ je presvedčený, že všeobecné súdy porušili jeho označené práva tým, že odmietli vykonať dôkazy, ktoré navrhol, a tým došlo k tomu, že sa jeho žiadosti o povolenie obnovy konania nevyhovelo.

Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu je dostatočné, presvedčivé a výstižné. Je zamerané tak, že zodpovedá kritériám súdnej praxe týkajúcim sa podmienok, za splnenia ktorých možno obnovu konania povoliť. Argumentácia najvyššieho súdu sa v žiadnom prípade nejaví ani ako arbitrárna, ale ani ako zjavne neodôvodnená. Skutočnosť, že sťažovateľ má na vec odlišný názor, sama osebe nezakladá porušenie označených práv.

Napokon treba uviesť, že sťažovateľ v podanej sťažnosti vlastne iba opakuje argumenty, na ktoré poukazoval v priebehu konania o povolenie obnovy. Keďže najvyšší

súd dal dostatočné odpovede na námietky sťažovateľa, ani ústavný súd nepovažuje za potrebné k týmto niečo ešte dodať.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. februára 2017